

На основу члана 30. став 8. Закона о високом образовању РС и члана 48. став 6. Статута Универзитета у Крагујевцу, декан Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу доноси

РЕШЕЊЕ

Извештај бр. 01-4686 од 14.11.2016. године Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Горане Зечевић Крнете под називом *Употреба одређеног члана у шпанском као страном језику на основу анализе грешака код говорника српског језика*, ставља се на увид јавности објављивањем на сајт Филолошко-уметничког факултета, Универзитет у Крагујевцу у трајању од 30 дана.

Извештај се ставља на увид јавности у складу са последњим изменама и допунама Закона о високом образовању („Сл. гласник РС“ бр. 99/2014.).

Декан Факултета,
Радомир Томић, редовни професор

**ЗАХТЕВ
ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОЈ
ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ**

Шифра за идентификацију дисертације _____
Шифра УДК¹ (бројчано): 811.134.2'367.632'243(043.3)
Web адреса на којој се налази извештај Комисије о урађеној докторској дисертацији је: www.filum.kg.ac.rs

**СТРУЧНОМ ВЕЋУ ЗА ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКЕ НАУКЕ
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

Молим да у складу са чл. ____ Закона о високом образовању и чл. ____ Статута Универзитета дате сагласност на извештај комисије о урађеној докторској дисертацији:

Назив дисертације: *Употреба одређеног члана у шпанском као страном језику на основу анализе грешака код говорника српског језика*

Научна област УДК (текст): контрастивна лингвистика (шпански и српски језик)

Ментор (име и презиме, звање): др Анђелка Пејовић, редовни професор

Комисија за оцену дисертације:

1. Др Јелена Филиповић, редовни професор, Филолошки факултет Универзитета у Београду, ужа научна област *Хиспанистика - Шпански језик* (председник Комисије)
2. Др Милош Ковачевић, редовни професор, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, уже научне области *Савремени српски језик и Теоријске лингвистичке дисциплине*
3. Др Јелена Рајић, ванредни професор, Филолошки факултет Универзитета у Београду, ужа научна област *Хиспанистика - Шпански језик*

Главни допринос дисертације (текст до 100 речи):

Докторска дисертација Горане Зечевић Крнета *Употреба одређеног члана у шпанском као страном језику на основу анализе грешака код говорника српског језика* представља исцрпан, систематичан и аргументовано изложен преглед проблематике употребе и изостављања одређеног члана у шпанском језику, почев од сагледавања разлика и еквиваленција у реализацији значењске категорије одређености у српском и шпанском језику, преко јасног издвајања параметара употребе члана, па све до идентификовања грешака при употреби члана које одликују међујезик изворних говорника српског језика који уче шпански као главни страни језик на филолошким студијама. Дисертација је резултат оригиналног научноистраживачког рада, утемељена је на релевантним научним сазнањима из различитих лингвистичких области, а кандидаткиња је показала одлично познавање и примену научне лингвистичке методологије. Квалитативна и квантитативна обрада података изнедриле су значајне резултате за осветљавање

¹ УДК - Универзална децимална класификација (налази се у библиотеци сваког факултета)

проблематике у домену учења и усвајања члана, а педагошко-дидактичке импликације недвосмислено показују значај ове дисертације за будућа планирања и делања у настави шпанског као страног језика.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: **Зечевић Крнета Горана**

Назив завршеног факултета: **Филолошки факултет Универзитета у Београду**

Одсек, група, смер: **Шпански језик и књижевност**

Година дипломирања: **2001. година**

Назив магистарског рада, односно докторског студијског програма: **Докторске студије - наука о језику**

Научно подручје: **Филолошке науке**

Година одбране: **2017.**

Факултет и место: **Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу**

Број публикованих радова (навести рад који се тражи из члана 9. овог правилника):
10

- 1) Зечевић Крнета, Горана: „Употреба предлога EN испред назива дана у недељи у шпанском језику“, *Српски језик 18/1*, Београд, Филолошки факултет (Београд), Филозофски Факултет (Никшић), Филозофски факултет (Бања Лука), Филозофски факултет (Источно Сарајево), Филолошко-уметнички факултет (Крагујевац), 2013: 513-524. (ISSN 0354-9259, УДК 811.163.41:811.134.2'367.633) [M24]
- 2) Зечевић Крнета, Горана: „Датив и(ли) акузатив као падежи директног објекта: глаголи са двојаким рекцијом у српском и шпанском језику“, *Наслеђе 15/2*, ФИЛУМ: Крагујевац, 2010: 55-75. (ISSN 1820-1768, УДК 811.163.41'367.625:811.134.2'367.625) [M51]
- 3) Zečević Krneta, Gorana: „Una aproximación al estudio del corpus de aprendices serbios de E/LE“, *Colindancias - Revista de la Red Regional de Hispanistas de Hungría, Rumanía y Serbia 4*, Editura Universităţii de Vest din Timişoara, Timisoara, 2013: 413-422. (ISSN 2067-9092) [M52]
- 4) Jovanović, Ana and Gorana Zečević Krneta: „Abductive Reasoning and Second Language Acquisition“, *Journal of Language Teaching and Research*, Vol. 3 N°2, Academy Publisher, (Finland), 2012: 306-313. (ISSN 1798-4769) [M52]
- 5) Štulić, Ana; Ivana Vučina; Gorana Zečević: „Quince canciones judeoespañolas provenientes de Sarajevo y Salónica: análisis fonético y fonológico“, *Res Diachronicae 2*, *Anuario de la Asociación de Jóvenes Investigadores de Historiografía e Historia de la Lengua Española*, Madrid, 2003: 380-396. (ISSN 1579-5977) [M52]
- 6) Zečević Krneta, Gorana: „Le cas de la forme fin en judéo-espagnol balkanique“, dans: ROUISSI, Soufiane; Ana STULIC-ETCHEVERS (eds.), *Recensement, analyse et traitement numérique des sources écrites pour les études séfarades*, Bordeaux: Presses Universitaires de Bordeaux, Collection de la Maison des Pays Ibériques, Série

- Littéralité, 2013: 273-286. (ISBN 978-2-86781-813-4) [M14]
- 7) Jovanović, Ana and Gorana Zečević Krneta: "Teaching Intercultural Communicative Competence: A Contrastive Look at the Manuals for Spanish Language Instruction", in: Azamat Akbarov and Vivian Cook (eds.), *Contemporary Foreign Language Education: Linking Theory into Practice*, Sarajevo: International Burch University Publications, 2012: 77-84. (ISBN 978-9958-834-08-0) [M14]
- 8) Zečević Krneta, Gorana. "El uso del corpus electrónico en la clase de E/LE", en: *Actas del XLIV Congreso internacional de la Asociación europea de profesores de español "Los medios audiovisuales y las nuevas tecnologías en la clase de español como lengua extranjera"*. AEPPE: EDICIÓN EN CD, 2010: 008B. (ISBN 978-84-614-2615-7) [M63]
- 9) Зечевић Крнета, Горана: „Улога клитике „МЕ, ТЕ, SE...“ у формирању типа глаголске ситуације у шпанском језику“, у: *Савремена проучавања језика и књижевности, књига 1*. Зборник радова са I научног скупа младих филолога Србије. ФИЛУМ: Крагујевац, 2009: 125-136. (ISBN 978-86-85991-16-5) [M63]
- 10) Крнета, Горана. „Методолошко-терминолошки оквир за вођење часа на шпанском језику“, у: *Страни језик струке: теорија и пракса. Зборник радова међународне конференције Страни језик струке: теорија и пракса*. Универзитет у Београду: Београд, 2009: 269-279. (ISBN 978-86-7522-033-6, УДК 371.3::811.134.2) [M33]

Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен: **Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу**
Радно место: **Докторанд-сарадник**

ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ.____ ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ.____ СТАТУТА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

У прилогу вам достављамо:

- Извештај Комисије о оцени урађене докторске дисертације;
- Одлуку научно-наставног већа факултета о прихватању извештаја комисије о урађеној докторској дисертацији.

Крагујевац, 14.11.2016.

Декан
Филолошко-уметничког факултета,

ред. проф. Радомир Томић

ПРИМЉЕНО: 14.11.2016			
Орг.од.	Б р о ј	Прилог	Вредности
01	4686		

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ОДСЕКА ЗА ФИЛОЛОГИЈУ
ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

Наставно-научно веће Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу, на седници одржаној 26.9.2016. године, предложило нас је а Стручно веће за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу на седници одржаној 12.10.2016. године (Одлука број IV-02-955/12) именовало у Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације *Употреба одређеног члана у шпанском као страном језику на основу анализе грешака код говорника српског језика* кандидаткиње Горане Зечевић Крнета. Захваљујући се на указаном поверењу, Наставно-научном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

I Опис докторске дисертације

Текст докторске дисертације *Употреба одређеног члана у шпанском као страном језику на основу анализе грешака код говорника српског језика* кандидаткиње Горане Зечевић Крнета има укупно 407 + XVIII страница текста стандардног компјутерског формата (величина слова: 12 pt; проред: 1,5), 12 графикона и 1 шему. Текст је организован на следећи начин: након уводних страница (*Наслова, Идентификационе странице, Резимеа* са кључним речима (на српском и шпанском језику), *Садржаја*), следи једанаест поглавља, и то: 1) *Увод*, 2) *Теоријско-методолошки оквир рада*, 3) *О појму одређености и одређеном члану: семантички, прагматички и граматички аспекти*, 4) *Одређеност у српском језику*, 5) *Одређени члан и његова употреба у шпанском језику*, 6) *Резултати квантитативне анализе*, 7) *Резултати квалитативне анализе*, 8) *Педагошко-дидактичке импликације*, 9) *Закључак*, 10) *Литература*, 11) *Прилози*.

Увод садржи шест тематских целина У првој тематској целини се одређују *предмет и циљеви рада*. Кандидаткиња за предмет рада има да испита употребу одређеног члана код изворних говорника српског језика који студирају шпански као главни страни језик, и то на узорку оних који студирају шпански језик и хиспанске књижевности на двама студијским групама у нашој земљи: на Филолошком факултеу у Београду и Филолошко-уметничком факултеу у Крагујевцу. У том смислу, један од циљева јесте и ближе разматрање језичких средстава за исказивање одређености у два језика. Такође, кандидаткиња настоји и да сагледа и повеже резултате досадашњих контрастивних и примењених истраживања у оквиру дате проблематике, уједно уједначавајући

лингводидактичку терминологију шпанског и српског језика. У оквиру *метода рада* Горана Зечевић Крнета представља методологију коју примењује у свом истраживању, а која обједињује три уже специјално усмерене области контрастивних проучавања, и то: анализу грешака, контрастивну анализу и анализу међујезика. Грађу на којој је засновано истраживање чине пивни састави и наменски осмишљен тест, које су студенти шпанског језика и хиспанских књижевности урадили на Филолошком факултету у Београду, 2007. године, и Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, 2011. године. У оквиру треће тематске целине уводног поглавља, кандидаткиња даје сажети преглед *контрастивних проучавања српског и шпанског као Ј2/ и других Ј2*, из којих се јасно види да оваква истраживања нису бројна. Горана Зечевић Крнета *захипотезе рада* има следеће: проблем употребе члана је универзалан проблем у процесу усвајања језика; у првим фазама учења страног језика не постоји свест о употреби члана, док се у каснијим фазама члан употребљава интуитивно, а грешке које се праве не произилазе само из разлика у структури двају поменутих језика, и не представљају универзалну етапу у процесу усвајања граматике Ј2, већ су резултат услова у којима се процес учења одвија, онда ће подаци добијени на Филолошком факултету у Београду, с једне, и на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, с друге стране, показати да ли постоји и колики је удео наставе, наставних садржаја и интеракције наставник-ученик у овладавању овом врстом речи; уколико се покаже да постоји разлика у употреби одређеног члана међу студентима једног и другог факултета, могуће је претпоставити да ће студенти из Београда, услед богатије наставне и ваннаставне интеракције процесу учења и усвајања шпанског језика (више часова комуникативне наставе, више страних лектора у настави итд.) бити у предности у односу на студенте из Крагујевца. У петој тематској целини кандидаткиња објашњава у којој мери је због чега њено истраживање *интердисциплинарно*, а у последњој, шестој тематској целини, укратко представља констатовану *литературу*, којој је приступила критички и селективно.

Теоријско-методолошки оквир рада је друго поглавље докторске дисертације и има пет тематских целина. Полазећи од постављених циљева рада, који се састоје у томе да се „сагледа употреба одређеног члана у шпанском као страном језику из угла изворног говорника српског језика, чији језик поменути граматичку категорију не поседује, затим да се дефинишу проблематични аспекти употребе члана у међујезику студената све четири године студија на два универзитета, да се одреди узрок, распрострањеност и контекст грешака, а потом и да се дају конкретне педагошко-дидактичке смернице за одабир и градирање техника обраде одређеног члана у филолошко оријентисаној настави шпанског као Ј2“, а имајући у виду интердисциплинарни карактер дисертације, Горана Зечевић Крнета даје структурални приказ односно-узајамних утицаја теоријско-методолошких елемената које разрађује даље кроз рад, а централно место у структуралном приказу заузима корпус, на коме је и засновано истраживање. Када је питању контрастивна перспектива рада она се превасходно огледа у сагледавању начина на које је у српском језику могуће изразити садржаје који се у шпанском јављају са или без члана, као и у примени добијених резултата у настави шпанског као страног језика. Кандидаткиња примењује анализу грешака као централни поступак,

као и анализу целокупног међујезичког учинка као комплементаран поступак. Када говори о настави страног језика, а ослањајући се на релевантну литературу и сумирајући закључке бројних познатих и признатих аутора (Пипер и Клајн, Радовановић, Кларк, Елис Мартин Перис, Сантос Гаргаљоитд.), Горана Зечевић Крнета посебно истиче значај колаборативне наставе, затим познавање матерњег језика ученика од стране наставника страног језика а потом и језичку свесност и прагматичност, које заједно треба да допринесу развоју комуникативне компетенције говорника страног језика. Ослањајући се на Санћу Переса, кандидаткиња сумира да „управо та тежња да се у настави страних језика покрије што више аспеката комуникације изнедрила је два паралелна али често супротстављена приступа граматичким садржајима: с једне стране, имамо *граматичку тенденцију*, која се чврсто држи књижевне норме, пожељних облика и модела при употреби језика; с друге стране, *конверзацијска тенденција* тежи да у наставу уведе „живи“ језички материјал и да прикаже језик онакав какав је у разговорном језику“, а најприхватљивијим решењем сматра се усаглашавање ових тенденција. Будући да је граматичка компетенција једна од компоненти комуникативне компетенције, кандидаткиња сматра да је нормативна граматика пожељна у настави страних језика пре свега у циљу одвајања правилних од неправилних облика, а затим и да би препоручила обрасце пожељне употребе језика. Стога закључује да би настава језика требало да стреми једној уравнотеженој језичкој ефикасности на свим пољима комуникације, а када је реч о проблематици и дидактизацији материјала који се тиче одређеног члана, Горана Зечевић Крнета сматра да је поред његове имплицитне обраде у настави шпанског као J2, кроз аутентичан језички материјал, у оквирима студија филолошког карактера неопходно увести и садржаје који експлицитно обрађују проблематику члана, односно потребно је осмислити одговарајуће граматичке вежбе и друге активности према нивоима учења језика при чему треба инсистирати на редоследу и начину увођења граматичке грађе. Даље у овој тематској целини кандидаткиња говори и о значају фокуса на форму у настави страног језика, о директној и индиректној интенцији у настави страног језика и о лингводидактичким принципима. У наставку овог поглавља кандидаткиња говори о приступима усвајању / учењу страног језика и међујезику као резултату тог процеса, а у оквиру комуникативне наставе, представљајући теорије међујезичког развоја, основне одлике међујезика и етапе међулингвистичког развитка. Сумира запажањима Мартин Периса (2004: 477-478) да је међујезик данас „схваћен као систем који се разликује од осталих језичких система по следећим карактеристикама: реч је о *посебном идиосинкратичном систему* који сваки ученик J2 развија; *независтан* је од других језичких система и има своје унутрашње механизме функционисања; *систематичан* је у смислу да поседује кохерентан скуп правила на основу којих функционише, али истовремено и *променљив* будући да се наведена правила не спроводе увек доследно; на промене и константно реструктурирање правила међујезика утиче његова *пропустљивост*, која јесте подстрек сталном међујезичком развоју, а континуирана и интензивна *изложеност новом језичком материјалу* доводи до прелаза на виши међујезички степен, и све тако у циљу максималног приближавања J2“. У тематској целини посвећеној анализи грешака и контрастивним језичким проучавањима Горана Зечевић Крнета представља, пре

свега, методолошку апаратуру контрастивних језичких проучавања контрастивну анализу, чији значај за лингводидактику се огледа у примени њених резултата у настави страног језика, анализу грешака која „има за циљ да утврди распрострањеност, природу, узроке и последице неприхватљивих облика језичког понашања“, и анализу међујезика која није усмерена само на грешке већ и на правилне сегменте међујезичког израза, који су доказ међујезичког развоја. Кандидаткиња даље говори о класификацији грешака и корекцији грешака у настави страног језика, где напомиње, следећи Дурбабу (2011: 211-212), да „савремена лингводидактичка начела не препоручују никакво исправљање грешака у слободном говору, већ се саветује примена технике „активног слушања“, односно својеврсне репаратуре ученикове грешке од стране наставника у одговарајућем моменту; у писаним саставима, саветује се самообележавање грешака, а њихово исправљање се препушта ученицима кад год је то могуће“. Ипак, следећи исту ауторку, наводи да систематске грешке, које су показатељ фосилизације у процесу учења, треба директно кориговати. У наредној тематској целини кандидаткиња детаљно представља корпус на коме је засновано истраживање, као и примењену методологију. Наиме, након сагледавања мишљења и закључака других аутора о сврсисходности и одликама прикупљеног материјала, Горана Зечевић Крнета је закључила да је писани језички израз без дидактичких помагала најпогоднији за доношење закључака о проблематици којом се бави, услед чега су студенти добили задатак да напишу састав на тему путовања из снова, без претходног помена циља истраживања. Други сегмент корпуса чини граматички тест осмишљен управо у складу са проблематиком која је тема истраживања, а којим се испитује граматичка компетенција ученика. Трећи сегмент корпуса је упитник, путем којег је кандидаткиња добила информације о индивидуалним карактеристикама испитаника. Корпус је прикупљен на Филолошком факултету у Београду, крајем маја и почетком јуна 2007. године, и на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, крајем маја и почетком јуна 2011. године. Кандидаткиња наглашава да се након прикупљања и анализирања језичке траје на Филолошком факултету јавила идеја о сакупљању још једног ученичког корпуса, и то у циљу доказивања универзалног проблема при употреби одређеног члана проистеклог из разлика матерњег и страног језика код свих говорника српског језика који уче шпански. Такође, кандидаткиња је настојала да испита какав је утицај наставне средине на усвајање члана. Коначно, прикупљеним корпусом кандидаткиња жели да допринесе стварању обимнијег ученичког корпуса шпанског као страног језика. Београдски корпус обухвата 120 испитаника, а крагујевачки, 102. Кандидаткиња у овом поглављу представља наставне планове и програме на поменутиим факултетима, у циљу приказивања сличности и разлика у наставном процесу, како би укрштањем са резултатима теста и писаног састава могла да дође до закључака који се тичу утицаја наставе и наставних садржаја на овладавање употребом одређеног плана, чиме би потврдила или оповргнула једну од полазних хипотеза.

Треће поглавље докторске дисертације је о појму одређености и одређеном члану: семантички, прагматички и граматички аспекти, а једно од основних питања у тумачењу одређености како наводи кандидаткиња, јесте питање њене природе, односно питање да ли је реч о семантичкој, прагматичкој или граматичкој категорији. Према постојећој литератури, а пре свега се ослањајући на

Лајонса (1999: 7), кандидаткиња наводи да су заступљена два приступа: *семантички*, заснован на поимању одређености као јединствености денотата, и други, *прагматички*, који полази од сагледавања одређености као *познатости* референта именског израза, у ширем смислу могућности издвајања референта. Међутим, када се одређеност посмара кроз семантички и прагматички критеријум, долази се до веома неуједначених резултата у различитим језицима. Граматички критеријум, најзад, види одређеност као граматикалозовану категорију којом се, кроз употребу одређеног члана, саговорнику дају информације о структури дискурса и ентитетима који се уводе (Лајонс 1999: 157) Кандидаткиња наводи да, услед природе самог истраживања, настоји да сагледа условљену и неусловљену употребу одређеног члана у шпанском језику, али и да испита колико је условљена употреба заиста условљена. Потом се задржава на значењима одређеног члана и детерминацији и актуализацији именског израза.

Предмет четвртог поглавља јесте одређеност у српском језику Ауторка наглашава да се највећа разлика између шпанског и српског језика, „огледа у томе што српски језик нема граматикализовану *просту* или *ненаглашену* одређеност, тј. нема примарне детерминаторе, већ поседује само секундарне детерминаторске јединице којима се, између осталих значења, маркира одређеност, те тако немамо формалну кореспонденцију примарних детерминаторских јединица у поменутим језицима. Оно што имамо у оба језика јесу секундарни детерминатори, и они у српском језику могу да се посматрају као преводни еквиваленти примарним детерминаторима (в. Мишеска Томић 1972; Хлебец 1986; Бикић-Царић 2008)“. Кандидаткиња се стога најпре задржава на класификацији речи у поменутим језицима, како би упоредила и усагласила терминологије у шпанској и српској лингвистичкој традицији. Пре свега се задржава на појмовима *детерминатив* (врста речи која стоји испред именице) и *детерминатор* (функција коју детерминативи као врста речи имају у оквиру именског израза који се разликују у шпанској лингвистици, за разлику од српске, где први термин није нашао чврсто упориште, што би се, како сматра кандидаткиња, могло приписати, између осталог, управо одсуству категорије члана. Приликом сагледавања одређености у српској лингвистици, кандидаткиња поставља питање и разграничења терминологије, те представља појмове одређено / неодређено, референцијално / неререференцијално, специфично / неспецифично, када је реч о именском изразу. Када су у питању основни механизми исказивања одређености у српском језику, кандидаткиња наводи парадигматска средства, партитивни суфикс (као средство мармирања неодређеног код градивних именица), придеве референцијалне модификације, и напомиње да се у српском, као и у шпанском језику, јавља и одсуство обележја, односно „огољени“ именски израз. Представљајући формалне изразе одређености у српском језику, Горана Зечевић Крнећ анализира морфолошка средства референцијалне карактеризације именског израза (парадигматска средства, придевски вид, редни и основни бројеви компаратив и суперлатив, показне заменице и детерминативи, присвојне заменице и детерминативи, опозиција акузатив / партитивни генитив), а осврнуће се и на неке друге језичке варијабле, као што је дискурсни статус именског израза, односно ред речи и информационе структура исказа. Закључујући ово поглавље, кандидаткиња још једном подвлачи одсуство морфолошке реализације прости одређености у српском језику, уз

напомену да се разликовање одређеног и неодређеног у српском и шпанском језику граматикализовало на различите начине. Када је у питању опозиција референцијално/нереференцијално њу је у српском језику могуће исказати, како наводи, и редним и основним бројевима, „и док редни бројеви имплицирају референцијалност именског израза, основни могу да буду употребљени и референцијално и нереференцијално. За разлику од ситуације у српском, где се одређеност као значењска категорија дедукује из контекста, у шпанском језику се она означава морфолошки, кроз употребу одређеног или неодређеног члана, али и изостављањем члана испред именице.

Пето и највеће поглавље носи наслов *Одређени члан и његова употреба у шпанском језику*, и оно је, уз претходно поглавље, где се говори о одређености у српском језику, централно поглавље за разумевање и тумачење резулата које кандидаткиња износи даље у раду, као и за разумевање одређености уопште. Састоји се из више тематских целина, којима кандидаткиња детаљно разлаже облике, употребу и функцију одређеног члана у шпанском језику. Посебно су значајне целине којима се представља семантичкопрагматички и синтаксички оквир употребе одређеног члана у шпанском језику, као и одсуство члана. Када је у питању семантички оквир, кандидаткиња наглашава да је за разумевање употребе члана у шпанском језику веома важна такозвана „дељена информација“, односно важно је да ли је садржај поруке тј. информација која се преноси између саговорника позната или непозната. Кандидаткиња даље разрађује анафоричку и деиктичку употребу члана у шпанском језику генеричку употребу члана у шпанском језику и облик *lo*. У синтаксичком оквиру, Горана Зечевић Крнета представља употребу члана у именском изразу у субјекатској функцији испред и иза глагола, именском изразу у објекатској функцији, именском предикату и предикатском апозитиву, прилошким одредбама и ванреченичним функцијама, завршавајући целину тумачењем једне специфичне улоге члана, у контекстима који се налазе између граматике и фразеологије. На крају петог поглавља кандидаткиња се осврће и на одсуство члана у именском изразу у шпанском језику, због тога што одсуство члана не подразумева нужно и одсуство одређености. Бројни су примери којима илуструје контексте употребе именског израза без члана.

У шестом поглављу, докторанткиња представља резултате квантитативне анализе. Истраживање је показало да не постоји јасан напредак у процесу усвајања коректне дистрибуције одређеног члана. Међутим, показало се такође да исто важи и за његово изостављање. Резултати писаних састава показују да студенти свих година у Београду и у Крагујевцу праве подједнак број свих типова грешака приликом писаног изражавања и да не постоје општи трендови у прављењу грешака код студената два факултета на одређеним годинама студија. Насупрот томе, на тесту се уочава умерена прогресија, али исто тако и различита одступања од ње; статистички значајне разлике се уочавају како између различитих година студија једног факултета, тако и између истих година студија на различитим универзитетима, што кандидаткиња објашњава разликама у организацији наставе, као и претходно стеченим знањима шпанског језика појединих испитаника. „Резултати писаних састава су уједначенији од резултата на тесту и показују универзалност проблема овладавања категоријом одређеног члана, док резултати на тесту више показују степен наученог, свесног о употреби члана, и тај степен

варира од године до године.“

У седмом поглављу кандидаткиња износи резултате квалитативне анализе посматрајући прво контексте грешака уз властита имена а потом уз заједничке именице, у различитим структурама и синтаксичким позицијама, и паралелно приказујући грешке из писаних састава и на тесту Грешке у употреби одређеног члана уз властита имена јављају се на све четири године студија, што јасно указује на то да би ови контексти требало да буду заступљенији у настави. Сличном се показала и употреба члана уз називе народа и националности, где студенти углавном изостављају члан. Грешке при употреби члана заступљене су и када се ради о заједничким именицама, будући да су и контексти употребе члана уз заједничке именице веома хетерогени. Кандидаткиња сматра да су неке синтаксичке функције непогодне за сагледавање употребе члана, јер над њима доминирају семантички и прагматички чиниоци употребе члана (нпр. позиција правог објекта). Из резултата добијених тестом и саставом Горана Зечевић Крнета закључује да је у настави страног језика важно истаћи и „условљену“ употребу члана, нарочито ону коју диктирају извесни глаголи у шпанском језику именским изразима у поствербалној субјекатској позицији. Још један од закључака проистеклих из квалитативне анализе јесте тај да је на часовима шпанског као страног језика потребно усредсредити се на употребу члана у оквиру одређених семантичких поља, јер се показало да испитаници праве и ту врсту аналогije (нпр. употреба члана уз називе професија, делова тела итд.) Када је у питању облик *lo*, показало се да не постоје проблеми у његовој употреби, али се такође показало да студенти не употребљавају овај облик у његовој емфатичкој димензији. Случајеви у којима се региструје *омисија* члана, као и грешке у набрајањима, јасан су показатељ, како наводи кандидаткиња, да и кулуролошки стереотипи и лингвостилистика играју важну улогу у сагледавању проблема употребе одређеног члана. Укратко, представљајући резултате за сваку од релевантних варијабли (употреба члана уз властита имена, заједничке именице, у комбинацији са другим речима, анализа погрешног одабира, слагање одређеног члана и управне именице, употреба облика *lo*), Горана Зечевић Крнета уочава пре свега грешке у дистрибуцији члана, затим наводи и примере интралингвалних и интерлингвалних грешака, а неке од грешака оцењује као интрузију и као инструкционе грешке.

Осмо поглавље чине педагошко-дидактичке импликације, проистекле из онога што је уочено током истраживања (а на основу писаних састава граматичког теста и упитника) и из донетих закључака. Студенте је, у почетних фазама учења, потребно упознати са категоријом члана без експлицитних објашњења, односно на примеру што богатијег и разноврснијег језичког материјала, али и путем добро одабраних активности које ће допринети како рецепцији тако и продукцији у шпанском као страном језику. На вишим нивоима познавања језика, односно на вишим година студија, треба уврстити разноврсне вежбе аналитичког и синтетичког типа, које погодују развоју декларативних знања, а, како наводи Горана Зечевић Крнета „кључ за могући напредак јесте континуирана рецептивна и продуктивна језичка активност у настави J2, у коју су укључени различити интеракциони обрасци који ученику J2 пружају могућност да пронађе модел који му највише одговара и из којег највише разумљивог материјала црпи. Кандидаткиња потом наводи примере конкретних дидактичких активности.

У *Закључку* (девето поглавље), Горана Зечевић Крнета се још једном осврће на најважније проблеме у употреби члана у шпанском језику од стране говорника српског језика, на проблем одређености уопште, еквиваленте у шпанском и српском језику и даје преглед закључака изнетих кроз претходна поглавља.

Литература (десето поглавље) докторске дисертације кандидаткиње садржи 373 библиографске јединице релевантне за спроведено истраживање.

На крају рада, у *Прилозима*, кандидаткиња даје моделе саставних елемената корпуса (писани састав, граматички тест и упитник) као и транскрипцију писаних састава студената све четири године студија на оба универзитета. Такође, у прилозима су датии графикони и табеле који пружају детаљан увиди у статистичку обраду података у раду.

II Оцена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Докторска дисертација Горане Зечевић Крнета *Употреба одређеног члана у шпанском као страном језику на основу анализе грешака код говорника српског језика* у потпуности испуњава обим и квалитет у односу на пријављену тему.

Истраживање је спроведено у складу са образложењем наведеним у пријави теме: кандидаткиња је од самог почетка поставила јасне циљеве и одредила прецизне методе рада утемељене на исцрпној теоријској основи, којих се придржавала током целокупног истраживања. Дисертација потврђује да је пријављена тема веома актуелна када су у питању шпански и српски језик, с обзиром на то да се ради о језичком феномену који су у два језицима манифестује на потпуно различите начине. Теоријски део рада, који се тиче одређености, најпре у српском, а потом и у шпанском језику, драгоцен је део рада, будући да радова ове врсте, и овако опсежних, а јасно и прегледно написаних, практично и нема када су у питању шпански и српских језик. Овако детаљан преглед одређености, и уже, употребе одређеног члана али и изостављања члана у шпанском језику, као и представљање појмова који су у употреби у шпанској и српској лингвистици, те успостављање еквивалентности међу њима аргументовано и јасно предочено илустрованих бројним примерима из оба језика, несумњиво ће бити од великог значаја за сва будућа истраживања у датој области.

Дисертација је, такође, у потпуности урађена у складу са насловом. Кандидаткиња у првом делу рада представља методе којима се служи у истраживању, а то су контрастивна анализа, анализа грешака и анализа међујезика, чијим укрштањем долази до поузданих и конкретних података који се тичу грешака у употреби одређеног члана код студената шпанског као страног језика, а који су представљени у виду како квалитативне, тако и квантитативне анализе.

Дисертација садржи све неопходне елементе, обим и квалитет дисертације потврђују добар одабир теме.

III Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области и оцена њене оригиналности

Иако су радови о употреби одређеног члана у шпанском језику бројни иако се често истиче проблем употребе одређеног члана, контрастивна истраживања из ове области нису нарочитобројна, посебно када је реч о шпанском и српском језику. Стога докторска дисертација *Употреба одређеног члана у шпанском као страном језику на основу анализе грешака код говорника српског језика* представља оригиналан и значајан допринос науци јер је реч о првом темељном контрастивном истраживању у области морфосинтаксе шпанског језика, конкретније, о употреби одређеног члана.

Дисертација Горане Зечевић Крнета представља значајан допринос и примењеној лингвистици уопште, будући да на основу спроведеног истраживања и донетих закључака износи педагошкодидактичке импликације за обраду односно за учење и усвајање одређеног члана у шпанском језику. Овај допринос је утолико већи уколико се узме у обзир да нема озбиљније студије о овој граматичкој категорији са примењенолингвистичког становишта.

Такође, Горана Зечевић Крнета у дисертацији користи обимну савремену и релевантну литературу, при чему даје јасан преглед развоја постојећих теорија, тумачи их и конфронтира ставове аутора. Још значајније је то што кандидаткиња представља и пореди и терминологију коришћену у шпанској и српској лингвистици, када је у питању одређеност, услед чега и преглед коришћених термина и њихово препознавање кроз други језик представља још један веома важан допринос дисертације.

IV Научни резултати докторске дисертације, примењивост и корисност резултата у теорији и пракси и начин презентовања резултата научној јавности

Запажања и закључци до којих је кандидаткиња дошла у свом истраживању представљају вредан допринос разумевању категорије одређености начина њене реализације у шпанском, али и српском језику, а узимајући у обзир и примењену односно дидактичку страну дисертације и педагошко-дидактичке импликације изнете на основу резултата проистеклих из истраживања, значајан је допринос и области примењене лингвистике.

Наиме, методом контрастивне анализе, анализе грешака и анализе међујезика, Горана Зечевић Крнета уочава контексте у којима говорници српског језика греше приликом употребе одређеног члана у шпанском језику, с једне стране, и покушава допрети до узрока или могућег узрока грешке, са друге стране. Тако свеобухватна анализа омогућава ауторки да дође до закључака који су директно везани за саму обраду одређеног члана у настави шпанског као страног језика, што недвосмислено потврђује примењивост и корисност резултата до којих је истраживањем дошла.

V Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној научној области

Горана Зечевић Крнета је до сада објавила 10 радова и са рефератима учествовала на 14 домаћих међународних скупова и конференција. С радовима из области јеврејско-шпанског језика учествовала је и на два наградна конкурса. Највећи број тих радова припада примењеној лингвистици, али и системсколингвистичкој обради, тј. у њима се разматрају различита питања граматичко-семантичке структуре шпанског језика, често са контрастивног шпанско-српског становишта. У наставку износимо библиографију оригиналних ауторских радова објављених у категоризованим часописима и у рецензираним зборницима са научних, међународних и националних скупова.

Радови објављени у домаћим часописима:

- 1) Зечевић Крнета, Горана „Употреба предлога ЕН испред назива дана у недељи у шпанском језику“, *Српски језик* 18/1, Београд, Филолошки факултет (Београд), Филозофски Факултет (Никшић), Филозофски факултет (Бања Лука), Филозофски факултет (Источно Сарајево), Филолошкометнички факултет (Крагујевац), 2013: 513-524. (ISSN 0354-9259, УДК 811.163.41:811.134.2'367.633) [M24]
- 2) Зечевић Крнета, Горана: „Датив и(ли) акузатив као падежи директног објекта: глаголи са двојаком реакцијом у српском и шпанском језику“, *Наслеђе* 15/2, ФИЛУМ: Крагујевац, 2010: 55-75. (ISSN 1820-1768, УДК 811.163.41'367.625:811.134.2'367.625) [M51]

Радови објављени у страним часописима:

- 3) Zečević Krneta, Gorana: „Una aproximación al estudio del corpus de aprendices serbios de E/LE“, *Colindancias - Revista de la Red Regional de Hispanistas de Hungría, Rumanía y Serbia* 4, Editura Universităţii de Vest din Timişoara, Timisoara, 2013: 413-422. (ISSN 2067-9092) [M52]
- 4) Jovanović, Ana and Gorana Zečević Krneta: „Abductive Reasoning and Second Language Acquisition“, *Journal of Language Teaching and Research*, Vol. 3 N°2, Academy Publisher, (Finland), 2012:306-313. (ISSN 1798-4769) [M52]
- 5) Štulić, Ana; Ivana Vučina; Gorana Zečević: “Quince canciones judeoespañolas provenientes de Sarajevo y Salónica: análisis fonético y fonológico”, *Res Diachronicae 2, Anuario de la Asociación de Jóvenes Investigadores de Historiografía e Historia de la Lengua Española*, Madrid, 2003: 380-396. (ISSN 1579-5977) [M52]

Радови објављени у тематским зборницима и зборницима са научних скупова:

- 1) Zečević Krneta, Gorana: „Le cas de la forme fin en judéo-espagnol balkanique“, dans: ROUISSI, Soufiane; Ana STULIC-ETCHEVERS (eds.), *Recensement, analyse et traitement numérique des sources écrites pour les études séfarades*, Bordeaux: Presses Universitaires de Bordeaux, Collection de la Maison des Pays Ibériques, Série Littéralité, 2013: 273-286. (ISBN 978-2-86781-813-4; ISSN 0296-7588) [M14]

- 2) Jovanović, Ana and Gorana Zečević Krneta: "Teaching Intercultural Communicative Competence: A Contrastive Look at the Manuals for Spanish Language Instruction", in: Azamat Akbarov and Vivian Cook (eds.), *Contemporary Foreign Language Education: Linking Theory into Practice*, Sarajevo: International Burch University Publications, 2012: 77-84. (ISBN 978-9958-834-08-0) [M14]
- 3) Zečević Krneta, Gorana. "El uso del corpus electrónico en la clase de E/LE", en: *Actas del XLIV Congreso internacional de la Asociación europea de profesores de español "Los medios audiovisuales y las nuevas tecnologías en la clase de español como lengua extranjera"*. AEPPE: EDICIÓN EN CD, 2010: 008B. (ISBN 978-84-614-2615-7) [M63]
- 4) Зечевић Крнета, Горана: „Улога клитике „МЕ, ТЕ,СЕ...“ у формирању типа глаголске ситуације у шпанском језику“, у: *Савремена проучавања језика и књижевности, књига 1*. Зборник радова са I научног скупа младих филолога Србије. ФИЛУМ: Крагујевац, 2009: 125136. (ISBN 978-86-85991-16-5) [M63]
- 5) Крнета, Горана. „Методолошко-терминолошки оквир за вођење часа на шпанском језику“, у: *Страни језик струке: теорија и пракса. Зборник радова међународне конференције Страни језик струке: теорија и пракса*. Универзитет у Београду: Београд, 2009: 269-279. (ISBN 978-86-7522-033-6 / УДК 371.3::811.134.2) [M33]

Учешћа на научним скуповима:

Горана Зечевић Крнета је до сада учествовала на 14 међународних или националних филолошких скупова, и то:

- 1) 3–5.11.2016. Љубљана (Словенија): Међународни научни симпозијум Секције за хиспанске студије *Entre Cervantes y Borges: perspectivas y desafíos*, Филозофски факултет Универзитета у Љубљани. Наслов реферата: *Sustantivos sin determinación en Historia universal de la infamia de Jorge Luis Borges*;
- 2) 28–29.10.2016. Крагујевац: XI међународни научни скуп *Српски језик, књижевност, уметност*, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу. Наслов реферата: *Употреба одређеног члана у Мендосином роману Sin noticias de Gurb*;
- 3) 28–29.11.2014. Крагујевац: Прва национална конференција хиспаниста *Estudios hispánicos en la cultura y la ciencia serbia*, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу. Наслов реферата: *Técnicas de la enseñanza del artículo gramatical en E/LE para serbiohablantes*;
- 4) 28–29.9.2012. Крагујевац: Међународна конференција *Студије хиспанистике - традиција, изазови, иновације*, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу. Наслов реферата: *Corpus de aprendices serbios de E/LE: una aproximación general*;
- 5) 4–6.5.2012. Сарајево (Босна и Херцеговина): II међународна конференција наставе страних језика и примењене лингвистике *Интеркултурна лингвистичка компетенција и имерзивна настава другог/страног језика*, Интернационални Бурч универзитет. Наслов реферата: *Teaching Intercultural Communicative Competence: A Contrastive Look at the Manuals for Spanish Language Instruction* (у коауторству с А. Јовановић);

- 6) 1–3.12.2010. Хаен (Шпанија): XI међународни конгрес Шпанског удружења за дидактику језика и књижевности *Enseñanza y aprendizaje de lenguas extranjeras con enfoque competencial*, Универзитет у Хаену. Наслов реферата: *Abductive Reasoning and Second Language Acquisition* (у коауторству с А. Јовановић);
- 7) 29–30.10.2010. Крагујевац: V међународни научни скуп *Српски језик, књижевност, уметност*, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу. Наслов реферата: *Употреба предлога са називима дана у недељи у српском и шпанском језику*;
- 8) 6.3.2010. Крагујевац: II научни скуп младих филолога *Савремена проучавања језика и књижевности*, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу. Наслов реферата: *Предлошка употреба FIN у јеврејскошпанском*;
- 9) 31.10.–1.11.2009. Нови Сад: Међународна конференција *Примењена лингвистика данас: између теорије и праксе*, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду. Наслов реферата: *Комбинаторика предлога у шпанском и српском језику* (у коауторству с А. Штулић);
- 10) 4–7.10.2009. Лајпциг (Немачка): VII међународни конгрес хиспанске лингвистике *Tiempo, espacio y relaciones espacio-temporales en la lengua española*, Катедра за примењену лингвистику и превођење, Универзитет у Лајпцигу. Наслов реферата: *Preposiciones y nombres de los días de la semana. Análisis contrastivo en español y serbio*;
- 11) 26.7. –3.8.2009. Естепона (Малага, Шпанија): XLIV међународни конгрес Европског удружења наставника шпанског језика (АЕРЕ) *Los medios audiovisuales y las nuevas tecnologías en la clase de E/LE*. Наслов реферата: *El uso del corpus electrónico en la clase de E/LE*;
- 12) 14.2.2009. Крагујевац: I научни скуп младих филолога *Проучавања језика/књижевности*, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу. Наслов реферата: *Улога клитике „ME, TE, SE...“ у формирању типа глаголске ситуације у шпанском језику*;
- 13) 31.1.–2.2.2008. Београд: Међународна конференција *Страни језик струке: теорија и пракса*, Машински факултет Универзитета у Београду. Наслов реферата: *Методолошко-терминолошки оквир за вођење часа на шпанском језику*;
- 14) 11–13.4.2002. Саламанка (Шпанија): II национални конгрес Удружења младих истраживача историографије и историје шпанског језика. Наслов реферата: *Quince canciones judeoespañolas provenientes de Sarajevo y Salónica: análisis fonético y fonológico* (у коауторству с А. Штулић и И. Вучином).

Кандидаткиња је с радовима из области јеврејскошпанског језика учествовала и на два наградна конкурса, и то:

- 1) 44. Наградни конкурс за радове са јеврејском тематиком у области *Научни рад, есеј, публицистика*, Савез јеврејских општина Југославије, 2000. Наслов реферата: *Петнаест јеврејско-шпанских песама из Сарајева и Солуна*:

фонетска и фонолошка анализа (у коауторству с А. Штулић и И. Вучином), откуп и освојено друго место;
2) 43. Наградни конкурс за радове са јеврејском тематиком области *Научни рад, есеј, публицистика*, Савез јеврејских општина Југославије, 1999. Наслов реферата: *Фонетика и фонологија јеврејскошпанског*, откупљен рад.

Десет објављених радова (од којих девет потпада под категорију оригиналних научних радова а само један се убраја у категорију прегледног рада), као и четрнаест учешћа с рефератима на научним филолошким скуповима и два учешћа с радовима на наградном конкурсима, потврђују квалитет научног рада кандидаткиње Горане Зечевић Крнета, недвосмислено указујући на њену научноистраживачку зрелост и компетентност у области шпанског језика и лингвистике, као и лингвистике примењене на наставу шпанског као страног језика, областима у којима је утемељена и њена докторска дисертација.

VI Закључак и препорука

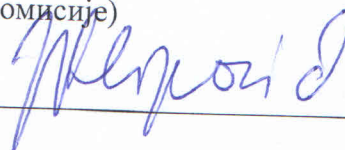
Све до сада наведено недвосмислено показује да је докторанткиња Горана Зечевић Крнета научно успешно обрадила тему *Употреба одређеног члана у шпанском као страном језику на основу анализе грешака код говорника српског језика*. Кандидаткиња је у својој дисертацији показала веома добру научну обавештеност, критички однос према литератури и одлично владање научном лингвистичком методологијом Такође, кандидаткиња је извела јасне и релевантне закључке. Тема докторске дисертације је веома захтевна и сложена, а Горана Зечевић Крнета је успела да обради јасно, темељно и прецизно. Резултати овог истраживања засигурно ће наћи примену у примењеној лингвистици, односно настави шпанског као страног језика код нас, али и шире.

Зато са задовољством предлажемо Наставнонаучном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу да прихвати овде образложену позитивну оцену о докторској дисертацији Горане Зечевић Крнета под насловом *Употреба одређеног члана у шпанском као страном језику на основу анализе грешака код говорника српског језика* и докторанткињи одобри усмену одбрану пред комисијом која и потписује овај извештај.

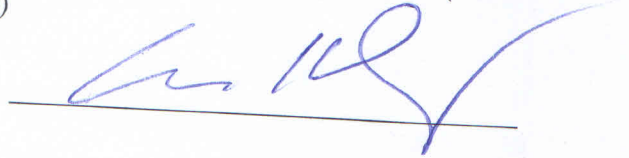
Крагујевац, 12.11.2016.

КОМИСИЈА:

1. Др Јелена Филиповић, редовни професор,
Филолошки факултет у Београду, ужа научна
област Хиспанистика – Шпански језик
(председник Комисије)

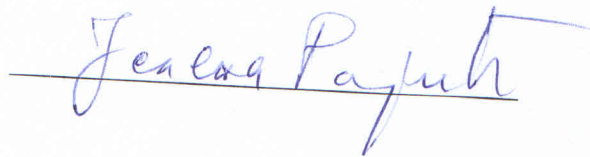

2. Др Милош Ковачевић, редовни професор,
Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу,
уже научне области Савремени српски језик и
Теоријске лингвистичке дисциплине (члан
Комисије)

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'M. Kovačević', written over a horizontal line.

3. Др Јелена Рајић, ванредни професор,
Филолошки факултет у Београду, ужа научна
област Хиспанистика – Шпански језик (члан
Комисије)

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Jelena Rajić', written over a horizontal line.